

Lochem, land van Staring

Lochem, je kunt er als bezoeker met gemak een hele dag doorbrengen. Als je de omgeving ook meepakt, kan dat zomaar meerdere dagen worden. Overnachtingsmogelijkheden genoeg. In deze Parel van het Oosten kom je overal de familie Staring tegen.

Tekst: Marjolein Rietman Fotografie: Ingrid Sweers, Klif Wiepkema

HISTORISCH CENTRUM

Met zijn trapgevels, hobbelige keien en terrassen rondom de St. Gudulakerk biedt de Markt van Lochem een bijna nostalgische aanblik. Hoewel Lochem sinds 1233 stadsrechten heeft, heerst er de gemoedelijke sfeer van een dorp. Ontspannen slenteren over het marktplein en door de smalle straatjes eromheen. Wat rondne-

zen in de vele uiteenlopende zelfstandige en sfeervolle winkeltjes als Toko Loco, Tante Pos, de Pelikaan en interieurwinkel BijHuis. En bij boekhandel Lovink natuurlijk, een begrip in het Oosten des lands. De winkel heeft een ongekend groot en gevarieerd assortiment aan boeken waarin je naar hartenlust kunt grasduinen. Al sinds 1846 is op deze plek een boekhandel

gevestigd, maar het huidige onderkomen, dat de gemeentelijke monumentenstatus heeft, dateert uit 1900. Tegenover Lovink staat het oude stadhuis van Lochem, waar tegenwoordig het VVV Inspiratiepunt is gevestigd. Het rijksmonument is tijdens openingsuren deels te bezichtigen. Op de bovenverdieping zit een klein, vrij toegankelijk oorlogsmuseum. Nog meer monumenten zijn te vinden in de villawijk Berkeloord, beschermd stadsgezicht, net buiten het centrum. Hier gaat de stadswandeling met de witte pijlen doorheen. In de omgeving van de Haitsma Mulierlaan en de Marinus Naefflaan (beide vernoemd naar Lochemse notabelen) staan statige woningen van architecten als Berlage, Hellendoorn, Molenaar, Beeftink en Postel. Maar liefst 26 ervan zijn als gemeentelijk monument aangemerkt. Een ervan is De Koppel, waar A. Staring woonde, kleinzoon van de dichter. Hij richtte het Verfraaiings-Gezelschap Lochem op. Een soort VVV, de voorloper van de huidige Lochemse VVV. Alles gezien? Dan is het tijd voor een terrasje bij één van de vele horecagelegenheden rondom de kerk op de Kleine Markt. Overnachten kan middenin het centrum, in het charmante B&B Hart van Lochem bijvoorbeeld, in de villawijk bij Hof van Gelre óf net buiten de bebouwde kom in boetiekhotel BonAparte of Hotel de Lochemse Berg.

STARING & EEN VERBORGEN GROENE OASE

Een verborgen pareltje is de begraafplaats aan de Zutphense weg. Op de oude dodenakker, middenin het stadje, kun je rustig de dag beginnen of juist beëindigen. De plek is zo verstopt dat zelfs veel Lochemers er nog nooit zijn geweest. De toegangspoort ligt onopvallend schuin achter Jan Patat, geflankeerd door twee witte, vierkante gebouwtjes die verbonden zijn met een smeedijzeren boog. Daarop een bord met een tekst van de dichter: *'Geen afschrik bare U wat gij ziet, Den dood vreest hij die God vreest niet'*. Erachter een groene oase. Oude graven vertellen verhalen die doden weer levend maken. Zoals bijvoorbeeld het graf van Winand Staring, dat bij binnenkomst meteen in het oog springt. De derde zoon van de dichter stond aan de wieg van de Landbouwhogeschool Wageningen, tegenwoordig Wageningen Universiteit. Hij maakte als geoloog en landbouwkundige de eerste bodemkaart van Nederland. Als een van de weinige Starings is hij in Lochem begraven, omdat hij daar ook woonde.

Lochemse notabelen, adellijke lieden, zusters Franciscanessen en zelfs een NSB-er liggen onder de bomen. Deze dragen toepasselijke namen zoals de zakdoekjesboom, de treurwilg, de judasboom en de doodsbeenderenboom. Het Historisch Genootschap heeft deze bomen onlangs aangeplant. Her en der staan infobordjes en QR-codes. Het is 150 jaar geschiedenis op een onverwachte plek.

STAAL, OFWEL STARING IN ALMEN

Het zit al in de naam: museum STAal in ALmen gaat over dichter Staring en wie en wat daar zijdelings bij betrokken is. Oppericht door Pien Pon, die haar hart verloor aan het Ach-

Parel van het Oosten

Parel van het Oosten

terhoekse dorp. "Ik woon hier nu 22 jaar en ik heb het enorm naar mijn zin. Almen is een actief en sociaal dorp." Op de plek waar voorheen een mostermakerij stond en nog langer geleden de dorpsschool en een bakkerij, is nu het museum gevestigd. Na overleg met het dorp werden de leegstaande panden afgebroken en gedeeltelijk in dezelfde stijl weer opgetrokken. Een deel van de voorgevel herinnert nog aan de vroegere functie, in mooi contrast met roestige cortenstalen puien aan weerszijden. "Krachtig en stoer materiaal, een oermateriaal dat past bij de Achterhoek, het zit hier in de grond", aldus Pon.

Achter de 'oude' winkelruiten bevindt zich de muzieksalon van het museum. Daar maak je meteen al kennis met een bijzondere boom, de sassefras, gegeven in een vloerkleed. Klinkt exotisch, is dat ook, min of meer, maar hij groeit ook nog in Almen. Elders in het museum is een virtuele stamboom van de Starings te vinden, met steeds wisselende informatie over de familie. Door heel het museum hangen en staan tot 24 maart 2024 kunstwerken die te maken hebben met bomen. Schilderijlijsten die zo uit een tak lijken te groeien, werken van 19e-eeuwse landschapsschilder B.C. Koekkoek: alles in de voetsporen van Staring. Sinds kort aangevuld met *Een bos van draad* van de Haagse textielkunstenaar Sara Vrugt. Het kunstwerk is zo enorm, dat het niet past in het museum, maar tot 3 september in de Almense kerk aan de overkant staat. www.museumstaal.nl

STARING & EEN EIGENWIJZE BOER

"Een ieder weet waar 't Almens kerkje staat en kent de laan, die derwaart gaat", zijn de eerste woorden van het Staringgedicht *De Hoofdige Boer*. Sinds 1965 is het de naam van de horecagelegenheid midden in Almen. Het gedicht verhaalt over een koppige, oftewel hoofdige boer. Hij hield niet van nieuwerwetse fratsen en weigerde over de brug te gaan, die ten behoeve van de kerkgangers was aangelegd. Opdat zij niet meer door de beek hoefden te waden, maar met droge voeten de kerkdienst konden bijwonen. Zo niet de hoofdige boer, die hardnekkig gelaarsd en wel naast de brug door de sloot bleef plonzen. Wie er naar vraagt, kan van Dirk Holtslag, eigenaar van Hotel/restaurant De Hoofdige Boer, het hele gedicht op papier krijgen. Bestel iets lekkers en geniet in de theetuin van het hotel van dit vermakelijke verhaal. De romantische theetuin is bijna net zo oud als het hotel dat in 1839 begon als Herberg De Groene Jager. Daarna werd het hotel Ovink, naar de toenmalige eigenaren en in 1953 nam de opa van Dirk Holtslag het over. Toen Dirks ouders in 1965 aan het roer kwamen kreeg het met toestemming van de nazaten van dichter Staring de huidige naam. De

Hoofdige Boer bestaat dit jaar 70 jaar en dat wordt gevierd met allerlei activiteiten.

THEEDRINKEN BIJ STARING

Lochem ligt ingebed in een heuvelachtig landschap. Rondom de stad liggen de Lochemse Berg, de Kale Berg, de Zwiepse Berg en de Paasberg. Fraaie natuurgebieden, waarin het heerlijk rondwalen is, met af en toe een klimmetje. Bijvoorbeeld naar het hoogste punt van de Lochemse Berg, waar de Belvédère staat. Belvédère is Italiaans voor 'mooi uitzicht' en dat had je vroeger vanaf deze uitkijktoren. Maar vanwege de hoge bomen rondom is de toren niet meer in gebruik.

Het bergenkwartet verkennen kan zowel op de fiets als met de benenwagen of de mountainbike. Er zijn talloze routes, onder andere verkrijgbaar bij de VVV Lochem, maar ook via de website achterhoek.nl. Er zijn ook uitgezette tochten langs landgoederen en kastelen.

Zelfs dichter Staring is in de natuur rond Lochem terug te vinden. Of eigenlijk zijn jongste dochter Constantia Ernestine Theodora. Zij liet de witgepleisterde theekeupel aan de rivier de Berkel bouwen met bouwmaterial van het afgebroken herenhuis Het Draafsel, dat ook in haar bezit was. Het kleine vertrek waar de thee werd gedronken, ligt op de eerste verdieping. Na haar dood in 1893 raakte het koepeltje ernstig in verval. Maar inmiddels is het monument door Natuurmonumenten in ere hersteld en hebben al veel bezoekers (bijna) hetzelfde gezien als Constantia in de 19de eeuw zag. Extra leuk: het koepeltje is alleen te bereiken via een voetveer, waarmee je jezelf naar de overkant van de Berkel kunt trekken. Dagelijks gratis toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang. Parke- ren kun je bij de Boevinkbrug aan de Dochterenseweg. Vanaf daar is het een korte wandeling naar het voetveer.

Minder fijn weer? Bekijk dan de timelapse van de koepel en de Berkel tijdens de vier seizoenen vanaf een schommel in Museum Staal.

LOCHEM BELEVEN?

Maak dan gebruik van één van de 4 nieuwe wandel-, fiets-, handbike- en autoroutes die zijn samengesteld.

Landelijk
Lochem